

© Westtoer (Jan D'Hondt | Ateljé D)

Toerist op het strand?

WAT MAG EN WAT MAG NIET?

Frederik Rogiers¹

De zomer is in aantocht en dat betekent dat de Belgische kust binnenkort weer een stuk drukker zal ogen. Zoals vele landgenoten geniet ook jij misschien wel eens van een occasioneel dagje aan zee? En mogelijk heb je je dan ook al eens afgevraagd of honden nu al dan niet welkom zijn op het strand, of die ene vlieger je zowat wel mocht afnemen en of zoon of dochterlief niet in de problemen komt als ze mossels plukken op de strandhoofden? In navolging van eerdere bijdrages in dit tijdschrift van de hand van An Cliquet (2003, 2008) doorploegde de auteur in dit artikel de veelheid aan gemeentelijke reglementen om enkele dagdagelijkse en veel voorkomende vragen te beantwoorden. Nadien ben je als lezer weer helemaal *up-to-date* voor een dagje aan onze mooie kust.

¹ Universiteit Gent, Maritiem Instituut; frederik.rogiers@ugent.be

Maar eerst nog dit. Dit artikel biedt geen antwoord op elke mogelijke vraag. Daarvoor is het scala van activiteiten aan onze kust te gevarieerd. We beperkten ons tot enkele van de meest voorkomende en herkenbare activiteiten bij het grote publiek.

ZWEMMEN IN ZEE? WAAR, WANNEER EN HOE MAG HET...

Het blijft een fantastisch gevoel, op een stralende zomerdag genieten van het frisse zeewater. Maar hoe, waar en wanneer ga je het water in? Baden (het zich hoger dan kniehoogte begeven in het water) en zwemmen worden in alle regelgeving in één adem genoemd.

Lanceer- en insteekzones zijn echter niet bedoeld om in te zwemmen of baden. Badzones bij uitstap wel, maar enkel wanneer de reddingsdiensten actief zijn. Men spreekt op dat moment van de "bewaakte zone", te herkennen aan het wapperen van de groene vlag. De signalisatie en instructies van de reddingsdiensten dien je steeds te volgen. Buiten deze zone of bewaakte uren baden kan leiden tot een GAS-boete. Pootjebaden – het zich tot kniehoogte begeven in het water – is aan onze kust wel het hele jaar door toegelaten, ongeacht de aanwezigheid van de reddingsdiensten. Dit is, op de reglementen van Blankenberge en Knokke-Heist na, doorgaans niet expliciet in de gemeentelijke regelgeving vermeld, maar er wel uit af te leiden.

**“ EEN NAMIDDAGJE
SHOPPEN AAN ZEE STEL
JE BETER UIT TOT JE IETS
MEER GEKLEED BENT.”**

Weten waar men het water in mag is één zaak. Belangrijk is dat dit – op één enkele uitzondering na – steeds dient te gebeuren met gepaste zwemkledij aan. Elk kustreglement bevat bepalingen die verbieden om de goede zeden of orde te verstoren op zee, op het strand of in de duinen. Het niet dragen van gepaste zwemkledij, een houding aannemen of je gedragen op een wijze in strijd met de algemeen geldende regelen van fatsoen en eerbaarheid, mag niet. Bredene en De Haan stellen expliciet dat het verboden is zich naakt (of met kledij die de geslachtsdelen niet volledig bedekt) op het strand of in de duinen te begeven. Eén belangrijke uitzondering hierop is het naaktstrand te Bredene. Op de strandzone ten oosten van reddingspost 6 "Hippodroom", vanaf

Bron: Politieverordening met betrekking tot het strand en de duinen van de stad Brugge.

HET STRAND: WAAR BEGINT EN EINDIGT HET? VAN WIE IS HET? WIE BEHEERT HET?

Waar een eensluidende definitie van "het strand" ontbreekt in de Vlaamse of Federale regelgeving, definieert het Koninklijk besluit van 4 augustus 1981 houdende politie- en scheepvaartreglement voor de Belgische territoriale zee, de havens en de stranden van de Belgische kust (het kustreglement) "de stranden van de Belgische kust" als "de strook van de Belgische kust begrepen tussen de [...] laagwaterlijn en de hoogwaterlijn." Dat de uniformiteit in deze ver zoek is, toont het reglement van de stad Middelkerke. Dat beschrijft het strand als "de uit zand bestaande zeeoever, welke gelegen is tussen de laagwaterlijn en de zeedijkconstructie, of bij afwezigheid van een zeedijkconstructie, tussen de laagwaterlijn en de duinvoet." Beide definities tonen het belang van de laagwaterlijn.

De laagwaterlijn zoals op Belgische zee kaarten aangebracht vormt de basislijn. Vanuit internationaalrechtelijk oogpunt is dit de grens tussen het nationaal territorium en de interne wateren van een staat langs de ene kant en de territoriale wateren langs de andere kant. Diezelfde laagwaterlijn vormt ook grofweg de grens van bevoegdheidsverdeling tussen het Vlaamse niveau – dat tot aan deze lijn bevoegd is – en het Federale niveau dat bevoegd is in de zeewaarts gelegen territoriale wateren en hier voorbij (al is het in realiteit nog iets complexer gezien enkele Vlaamse bevoegdheden aangaande baggeren, visserij e.d.). Het strand behoort als dusdanig tot het openbaar domein van de Vlaamse Overheid. Toch is het merendeel van de regelgeving op het strand niet Vlaams of Federaal, maar gemeentelijk. Het Besluit van de Vlaamse Regering van 26 April 1995 betreffende de strandconcessies (hierna concessiebesluit) vormt de basis voor overeenkomsten tussen de Vlaamse Overheid en de kustgemeenten, de zogenaamde strandconcessies. Deze overeenkomsten geven de lokale besturen de wettelijke basis om regelgeving aan te nemen, vergunningen af te leveren, etc. Waar de veelheid aan gemeentelijke reglementeringen op het eerste zicht je hoofd doet tollen, is er gaandeweg toch een zekere mate van eensluidendheid in geslopen.

ongeveer 250m voor de grens met de gemeente De Haan tot de grensscheiding, mag je je vanaf de zaterdag voor de paasvakantie tot en met de tweede zondag van de maand oktober naakt begeven, baden en zwemmen.

Van kledij gesproken, valt nog te vermelden dat het in De Panne, Blankenberge en

Knokke-Heist expliciet verboden is om zich met bloot bovenlijf of in badkleding op andere plaatsen van het openbaar domein te begeven dan het strand en de zeedijk – opnieuw op straffe van een GAS-boete. Dat ene ijsje op de dijk kan je dus probleemloos in je zwembroek halen. Een namiddagje shoppen stel je toch beter uit tot je iets meer gekleed bent.

Wat betreft strandvisserij door middel van schepnetten, duw- of steeknetten zijn de gemeentelijke reglementen hopeloos verdeeld. Schepnetjes van kinderen daarentegen vallen onder "tuig voor strandvermaak" en het gebruik ervan wordt soepel gehanteerd. © Westtoer (Jan D'Hondt | Ateljé D)

PUTTEN GRAVEN, VISSSEN EN VLIEGEREN. KAN HET?

Het graven van putten op het strand is niet zonder gevaar, en de gemeentelijke reglementering weerspiegelt dit. Zo verbiedt nagenoeg elke gemeente het om putten te graven die een gevaar kunnen opleveren voor zichzelf of voor anderen. De meeste gemeenten laten na dit verder te verklaren en tot op zekere hoogte wordt er dan ook soepel mee omgesprongen. Twee kustgemeenten springen echter in het oog. Zo stelt de reglementering van de gemeente De Panne dat de maximale diepte van de put de heuphoogte is van de kleinste persoon aanwezig in de gegraven put. Daar tegenover staat Oostende, dat geen expliciet verbod heeft opgenomen in zijn reglementering. Al valt het om veiligheidsredenen toch te verdedigen om de put ook in Oostende niet ál te diep te graven.

Voor kinderen die zich liever in het water begeven, zijn er de welbekende schepnetjes, miniatuurversies van de grotere duw- of steeknetten gebruikt bij het (garnaal)kruien. Zijn de ogenschijnlijk onschuldige handelingen van zoon-of dochterlief dan ook een vorm van strandvisserij, en dus aan strengere regelgeving gebonden? Op dit vlak zijn de gemeentelijke reglementen hopeloos verdeeld. De Panne, Koksijde, Nieuwpoort, Middelkerke en Knokke-Heist maken geen enkele melding van het concept 'kruien' of de toelaatbaarheid ervan. Oostende, De Haan en Blankenberge definiëren kruien specifiek als het "vissen met een sleepnet..." en sluiten zo de kleine steeknetjes gebruikt door kinderen uit. Terwijl Bredene het begrip kruien niet definieert, stelt Brugge dat kruien een actieve vorm van strandvisserij is, enkel toegelaten buiten het badseizoen. In werkelijkheid hoeft men zich echter geen zorgen te maken. De gemeentelijke

reglementen kennen immers ook zo iets als een "tuig voor strandvermaak", gedefinieerd als een "toestel welke de strandrecreant bij het spelen op het strand gebruikt (bv. luchtmatrassen, plasticen bootjes, strandballen, emmertjes, enz.)." Het gebruik van dit soort strandtuig komt in nagenoeg elk reglement voor (met uitzondering van die van De Panne en Oostende) en wordt in de praktijk relatief soepel gehanteerd. De kinderen kunnen zich dus naar hartenlust blijven amuseren met het schepnetje.

Hoe zit het echter met ouders die eens een hengeltje willen uitslaan vanaf het strand of vanop een strandhoofd? Vallen zij wel onder de regels van de strandvisserij? De reglementen van Koksijde, De Haan en Brugge zien hengelen weldegelijk als een specifieke vorm van strandvisserij. Dit ligt anders in De Panne, Nieuwpoort, Middelkerke, Oostende, Bredene en Blankenberge (Knokke-Heist behandelt het onderwerp *tout court* niet), waar hengelen gezien wordt als een afzonderlijke bezigheid. Een simpel antwoord is er dus niet. Wat wel eensluitend is, is dat hengelen nooit is toegestaan in de bewaakte zones op momenten dat de reddingsdiensten actief zijn. Een andere locatie of ander tijdstip hiervoor opzoeken is dus de boodschap.

Voor sommigen is hengelen of met een schepnetje rondlopen misschien net wat te rustig. Dan biedt de doorgaans krachtige wind de mogelijkheid om bijvoorbeeld te vliegeren. Vliegeren, maar ook alle andere sporten die vertrouwen op een kite of vlieger, moet je steeds aanvragen in de eerder aangehaalde 'lanceerzone'. Binnen deze zone is het verboden om te baden of aan strandvisserij te doen. Het vliegeren zelf is ook niet toegelaten in en boven de bewaakte zones wanneer de reddingsdiensten actief zijn. Zo sluit De Panne het

vliegeren er bijvoorbeeld expliciet uit van 10u30 tot 18u30 en De Haan van 10u tot 19u, terwijl Nieuwpoort het vliegeren in de bewaakte zone onderhevig maakt aan een uitzonderlijke en voorafgaande toestemming van de burgemeester. Een uitzondering vormen de gemeenten Koksijde, Middelkerke en Blankenberge die geen expliciet verbod bevatten om te vliegeren in de bewaakte zones voor badgasten – zij het dat het aanvragen en beëindigen nog steeds in de lanceerzone dient te gebeuren.

WAT DACHT JE VAN EEN DATE OP HET STRAND?

Een leuke fietstocht, een gezellige barbecue en een nachtje samen onder de sterrenhemel, het klinkt te mooi om waar te zijn, en spijtig genoeg is dat het ook, want geen van deze zaken zijn op alle Belgische stranden toegelaten. Al zijn er nuances.

Zo is fietsen op het strand niet overal of altijd verboden. Waar de gemeenten Oostende, Blankenberge, Zeebrugge en Knokke-Heist rijwielen de toegang tot het strand het hele jaar door ontzeggen, is dit niet het geval in de overige badsteden. Fietsen is onbeperkt toegelaten op het strand van Koksijde van 16 september tot en met 31 mei, en van 1 juni tot en met 15 september, voor zover het gebeurt vóór 10u30 en na 18u30. In Nieuwpoort is fietsen – het reglement spreekt van mountainbiken – toegelaten van 16 september tot 14 juni. Middelkerke volgt dezelfde data, maar verwelkomt fietsen in de zomer ook vóór 10u en na 19u. In Bredene zijn fietsen opnieuw onbeperkt toegelaten beneden de hoogwaterlijn van 16 september tot en met 31 mei en van 1 juni tot en met 15 september vóór 9u en na 19u. De Haan sluit het rijtje af en verwelkomt fietsen buiten het strandseizoen zonder beperkingen en

Dit beeld zal je aan de Vlaamse kust niet veel zien. Alle kustgemeenten verbieden het maken van vuur of barbecueën op het strand, tenzij er voorafgaande toestemming is van de burgemeester of het college van burgemeester en schepenen.

binnen het strandseizoen vóór 10u en na 19u. De Panne vormt een unicum aan onze kust door geen verbodsbepalingen omtrent fietsen op te nemen in haar gemeentelijke reglementering.

Als de reglementen omtrent de toelaatbaarheid van fietsen op onze stranden sterk van elkaar verschillen, dan is dit allesbehalve het geval voor het maken van vuur of barbecueën op het strand. Alle kustgemeenten verbieden het, tenzij er voorafgaande toestemming is van de burgemeester of het college van burgemeester en schepenen.

Hoe zit het met het laatste deel van onze romantische avond, het overnachten? Hier wordt het iets ingewikkelder. Vooreerst stellen de reglementen van Nieuwpoort, Middelkerke, Bredene, De Haan en

Brugge expliciet dat het verboden is te overnachten op het strand of in de duinen behoudens schriftelijke toestemming van de burgemeester. De stad Oostende bevat daarentegen geen expliciete vermelding of een duidelijk verbod in haar reglementering, waaruit men zou kunnen afleiden dat het impliciet wel toegelaten is. Lastiger ligt het in De Panne, Koksijde, Blankenberge en Knokke-Heist. In deze gemeenten is het op het strand wel verboden om tenten op te stellen om in te slapen of om in te kamperen, maar wordt het overnachten *pur sang* niet expliciet verboden. Het is nog maar de vraag of je het als lezer ook wil uittesten ... Wat je echter hoegenaamd niet wil doen is het strand in een slechtere toestand achterlaten dan je het gevonden hebt. Elke kustgemeente verbiedt het achterlaten van afval of het op welke wijze dan ook bevuilden van de zee, het strand en de duinen.

Natuurlijke behoeftes doe je dus toch maar best op een toilet.

IS ER OOK EEN PLAATS VOOR DIERENVRIENDEN AAN DE KUST?

Meeuwen voederen is vooreerst expliciet verboden op het merendeel van de stranden. Viervoeters zijn wel welkom op het strand, al is dit "welkom" niet onbegrensd. Zo zijn paarden doorgaans niet welkom in de duinen behalve op de specifiek daartoe aangelegde ruitersporen en op het strand boven de hoogwaterlijn. Verder kent elke gemeentelijke reglementering specifieke regels omtrent toegelaten zones en tijdstippen en dit zowel voor paarden als voor honden. Allemaal kennen ze beperkingen op het toelaten van honden en paarden tijdens het badseizoen:

Paarden zijn doorgaans niet welkom in de duinen behalve op de specifiek daartoe aangelegde ruitersporen en op het strand boven de hoogwaterlijn. © Westtoer

PAARDEN	BEPERKINGEN
De Panne	Verbod van 15 juni t.e.m. 20 september UITZONDERING wel toegelaten vanaf de grens met Koksijde tot de H. Consciencelaan vóór 10u en na 19u
Koksijde	Verbod van 1 juni t.e.m. 15 september van 10u30 tot 18u30
Nieuwpoort	Verbod van 1 juni t.e.m. 15 september van 8u tot 19u
Middelkerke	Verbod van 15 juni t.e.m. 15 september van 0u tot 19u
Oostende	Verbod tussen strandhoofd 10 en het Westerstaketsel en van 15 mei t.e.m. 15 september vanaf de grens met Middelkerke tot aan strandhoofd 12 UITZONDERING pootjebaden met renpaarden toegelaten van 1 juli t.e.m. 31 augustus van 5u tot 7u30 vanaf de grens met Middelkerke tot aan strandhoofd 12
Bredene	Verbod van 1 juni t.e.m. 15 september van 9u tot 19u
De Haan	Verbod in het badseizoen van 10u tot 19u
Blankenberge	Verbod vanaf de paasvakantie t.e.m. 15 september
Zeebrugge	Verbod van zonsopgang tot zonsopgang en van 15 maart t.e.m. 15 oktober van 10u tot 19u.
Knokke-Heist	Verbod van 15 maart t.e.m. 15 oktober UITZONDERING wel toegelaten op het strandgedeelte ten oosten van de concessie van de meest oostelijk gelegen watersportclub ter hoogte van de Appelzakstraat.

HONDEN	BEPERKINGEN
De Panne	Verbod van 15 mei t.e.m. 30 september van het Canadezenplein tot de Rampe. Op alle andere locaties en tijdstippen toegelaten aan de leiband behalve van het zeilwagen-centrum richting Frankrijk tot de grens van het natuurreservaat t.h.v. de slufteer waar loslopen mag van 1 oktober t.e.m. 14 mei en van 15 mei t.e.m. 30 september van 19u tot 7u
Koksijde	Verbod van 1 juni t.e.m. 15 september van 10u30 tot 18u30
Nieuwpoort	Verbod van 15 juni t.e.m. 15 september, hierbuiten steeds aan de leiband
Middelkerke	Verbod van 15 juni t.e.m. 15 september behalve: * Strandhoofd 7 tot de grens met Nieuwpoort: leiband van max. 10m * Strandhoofd 8 t.e.m. strandhoofd 10: leiband van max. 10m * Strandhoofd ten oosten van de bewaakte zone "Carlton" tot Oostende: loslopen Buiten deze periode en vermelde zones geldt een max. leibandlengte van 2m
Oostende	Verbod in april, mei, juni en september van 10u tot 18u30 en in juli en augustus van 10u tot 20u behalve van strandhoofd 5 tot Bredene, van het Westerstaketsel tot de westelijke strekdam in het verlengde van de Boekareststraat en van strandhoofd 15bis tot Middelkerke waar men heel het jaar welkom is, zij het in deze laatste aan de leiband; honden dienen ook steeds aan de leiband op het sportstrand ten westen van het Beachhouse en ten oosten van strandhoofd 8.
Bredene	Verbod van 1 juli t.e.m. 31 augustus van 10u30 tot 18u30 vanaf de eerste golfbreker ten oosten van strandtoegang "Hippodroom" tot 300m ten westen van strandtoegang "Turkeyen" en vanaf de tweede golfbreker ten oosten van strandtoegang "Hippodroom" tot De Haan; van 15 oktober t.e.m. 15 maart mag loslopen behalve in de insteekzone
De Haan	Verbod tijdens het badseizoen van 10u tot 19u in de bewaakte zones, uitgezonderd in de badzones "Vosseslag" en "Harendijke" waar honden toegelaten zijn aan de korte leiband (1,5m); hierbuiten loslopen
Blankenberge	Verbod vanaf de paasvakantie t.e.m. 15 september van het staketsel tot de duinen aan de Gadeynehelling; hierbuiten aan de leiband behalve van het westerstaketsel tot de De Haan en van de J. Gadeynehelling tot Zeebrugge van 16 oktober t.e.m. 14 maart waar men mag loslopen
Zeebrugge	Verbod van 15 maart t.e.m. 15 oktober van het einde van de zeedijk/begin van de duinen tot aan de Saint George Day-wandeling, vanaf de dijk tot aan de laagwaterlijn en in het strand- en zeewater; men mag tijdens deze periode wel loslopen van het einde van de zeedijk tot Blankenberge en buiten deze periode altijd loslopen op het gehele strand
Knokke-Heist	Verbod van 15 maart t.e.m. 15 oktober van 10u tot 20u, hierbuiten mag men loslopen

NEEM IK EEN SOUVENIRTJE MEE? MAG DAT?

Aan alle mooie liedjes komt spijtig genoeg een einde, zo ook aan dat leuke dagje op het strand. Mag je een souvenirkje meenemen, wat zand en schelpen om thuis een vaas mee te vullen? Voor zand bevat het concessiebesluit een duidelijk antwoord. Art. 13 stelt dat de kustgemeenten er moeten op toezien dat er geen zand wordt ontvreemd of schade wordt berokkend aan het strand. De gemeentelijke reglementen van Koksijde, Middelkerke, Oostende en De Haan herhalen dit verbod. Gezien de tijd en kosten die jaarlijks gespendeerd worden om het strand op te spuiten hoeft het niet te verbazen dat men liever niet ziet dat elke strandbezoeker met een emmertje vol naar huis gaat.

En wat met schelpen? Voor "dode schelpen" die je aangespoeld vindt op het strand, stelt zich geen juridisch probleem. Voor zeleslakken en mosselen die je zou willen plukken op de strandhoofden en golfbrekers is het een ander verhaal. Het *Koninklijk besluit van 25 januari 1951 "waarbij het zoeken en het trekken van mosselen, mosselzaad, schelpslakken en andere zeeproducten op de werken van de kust en van de kusthavens geregeld wordt"* stelt dat niemand mosselen, mosselzaad, schelpslakken of andere zeeproducten mag zoeken of trekken op de werken van de kust – strandhoofden en golfbrekers – zonder schriftelijke toelating. Dergelijk verbod wordt vandaag enkel nog expliciet herhaald in het gemeentelijk reglement van Oostende. Het reglement van De Haan meldt impliciet dat het verboden is om de fauna en flora in de duinen en op het strand te beschadigen en/of te verstoren. Interessant genoeg betekent dit ook dat het in De Haan theoretisch gezien dus verboden is om "naar pieren te steken", al kan men zich de vraag stellen of het verbod dermate streng geïnterpreteerd wordt.

Hoe zit het met andere zaken die je vindt op het strand? Wat bijvoorbeeld als je een oude flessenpost of een aangespoelde archeologische vondst treft? In tegenstelling tot wat de meeste mensen denken, is "strandjutter" – het verwijderen van aangespoelde voorwerpen – niet toegelaten zonder machtiging van de bevoegde ambtenaren. In casu werd een ander recent nog opnieuw geregeld overeenkomstig de *Wet van 23 april 2021 tot implementatie van het UNESCO-verdrag van 2 november 2001 ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water en de bescherming van waardevolle wrakken*.